

Bijlage 4

Ag 4 aanpak overige NNN-gebieden GC 11 mei 2026

Aanpak overige NNN-gebieden

Status: in bewerking

Inleiding

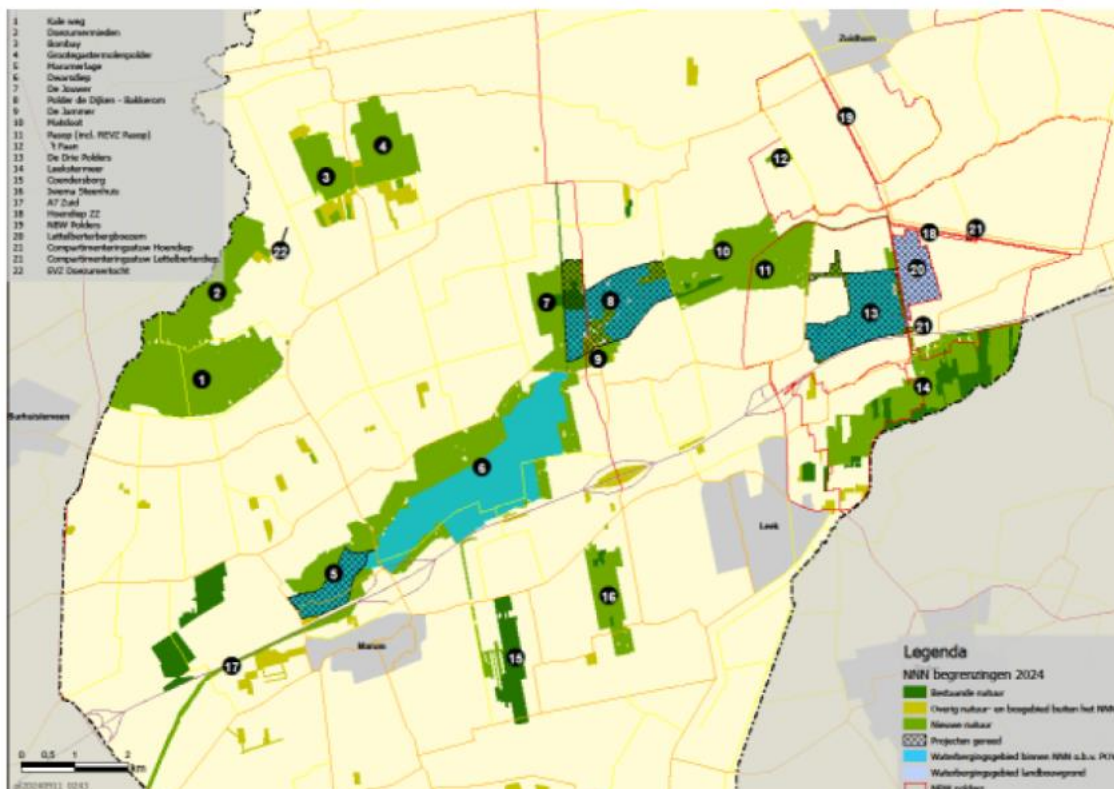
Binnen het Zuidelijk Westerkwartier ligt een grote NNN-opgave. De afgelopen periode heeft de nadruk gelegen op het uitvoerings-gereed maken van de plannen voor het Dwarsdiep/peilmaatregelen Marum.

Rond de zomer 2026 zijn de bestekken voor het beekdalherstel en de peilmaatregelen rond Marum klaar. De bestekken voor de peilmaatregelen rond Marum worden aanbesteed en de uitvoering daarvan gestart. Daarna zal ook de voorbereiding van de aanbesteding voor de integrale opgave beekdalherstel (inclusief waterberging) opgepakt worden.

Overige NNN-gebieden

De overige NNN-gebieden bestaan uit diverse grote en kleiner gebieden. Onderstaande kaart geeft en indruk van de ligging van die gebieden. Een deel van de gebieden aan de westkant van het gebied valt binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân, de overige binnen Noorderzijlvest.

Voor deze gebieden is eind 2025 een met planning gemaakt, deze is begin 2026 met de projectgroep gedeeld. De afgelopen periode is nagedacht over een effectieve manier waarop die gebieden aangepakt zouden kunnen worden.



Projectnota 2025

De gebiedscommissie Zuidelijk Westerkwartier adviseert de besturen van provincie en waterschap over de uitwerking en uitvoering van de gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier.

Eén van de door de besturen gevraagde adviezen betreft: *‘Concretisering van de integrale planvorming overige natuurgebieden en het beantwoorden van de onderzoeksvragen. De globale inrichtingsplannen omzetten tot detail inrichtingsplannen’*. Uit: Projectnota 2023-2028, vastgesteld 13-5-2025.

Een gedeelte van deze NNN gebieden is uitgewerkt tot een voorkeursalternatief. Zie: ‘Globaal inrichtingsplan 8 natuurgebieden in het Zuidelijk Westerkwartier’, Antea juni 2017, vastgesteld in 2018.

Per gebied zijn hierin inrichtingsschetsen gemaakt en onderzoeksvragen geformuleerd om te kunnen komen tot definitieve inrichtingsplannen.

Los van deze gebieden liggen er een aantal (deel) gebieden waar toen geen voorkeursvariant voor opgesteld is.

Aanpak

We pakken de gebieden aan in twee clusters verdeeld naar waterschap.

De eerste stap is een gezamenlijke inventarisatie/actualisatie van de opgaven en openstaande onderzoeksvragen (uit globaal inrichtingsplan 2017) in de te onderscheiden deelgebieden binnen de clusters, ook mogelijke koppelkansen inventariseren.

Deze stap is voorzien rond de zomer van 2026. Op basis van de inventarisatie wordt per gebied de vervolgstap/op te leveren product bepaald. Het product van die vervolgstap bestaat ook weer uit een advies voor het vervolg enz. Het uitgangspunt daarbij is dat we toewerken naar inrichting.

Door stapsgewijs te werken bouwen we flexibiliteit in om zo goed mogelijk gebruik te maken van de capaciteit van de partners in de gebiedsontwikkeling. Daarnaast biedt deze stapsgewijze aanpak duidelijke beslismomenten en afgeronde producten die zo nodig enige tijd op de plank kunnen komen te liggen.

Overkoepelend geldt dat een goed voorspellend grondwatermodel nodig is en moeten meetreeksen in grondwaterstanden worden opgebouwd. Daarvoor wordt in een aparte werkgroep hydrologie opgezet met de hydrologen van verschillende partijen eventueel ondersteund door een bureau. Deze werkgroep moet een gedragen advies formuleren met betrekking tot noodzakelijke onderzoeken om te komen tot een goed voorspellend model én zij moet een gedragen advies formuleren omtrent te plaatsen monitoringspeilbuizen. De planning is om deze werkgroep zo spoedig mogelijk (voor de zomer van 2026) te starten.

Een aantal van de overige gebieden is al onderhanden, zoals Coenderborg en Iwemasteenhuis die dit jaar in uitvoering worden gebracht.

Daarnaast zijn voor de Marumerlage Noord en Wilgenpad Oost de schetsontwerpen klaar. Deze worden naar een VO gebracht.

Clusters:

Kaartbeeld invoegen!

Cluster WF:

- Bombay
- Polder Kale Weg
- Doezumermieden
- De Jouwer

Cluster NZV:

- Pasop
- Matsloot
- Leekstermeer
- 't Faan
- De Jammer
- EVZ A7 Zuid
- ten noorden Wemerpolder

NB: Al lopend: Marumerlage Noord, Wilgenpad Oost,

Werkgroepen

Hydrologie

Samenstelling: SBB, Provincie, Waterschap Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslan, Prolander.

Doel: komen tot een gedragen advies voor wat nodig is om goede berekeningen te kunnen maken van de effecten van de ingrepen in de overige NNN-gebieden en daarbuiten (wegen, bebouwing, landbouw).

Indien de consensus is dat een bureau een analyse dient te maken als Sweco in 2021, dan fungeert de werkgroep als klankbord voor het bureau.

Verder dient een gedragen advies opgesteld te worden ten aanzien van noodzakelijke grondwatermonitoringspunten.

Werklast per partij 4-5 bijeenkomsten inclusief voorbereiding ongeveer 20-24 uur.

Werkgroep Cluster Wetterskip Fryslân (WF) en Cluster Noorderzijlvest (NZV)

Opdracht, verzamelen relevante opgaven en koppelkansen, en adviseren over vervolgaanpak voor deelgebieden in de clusters. De basis daarvoor wordt gevormd door factsheets per gebied (voor de gedachte is in de bijlage een voorbeeld weergegeven). De inhoud van de factsheets is nu gebaseerd op de inrichtingsschetsen uit 2017 en zal aangevuld worden met informatie uit de inventarisatieronde.

De vorm waarin we de gegevens verzamelen wordt nog verder uitgewerkt. Uitgangspunt is dat dit voor partijen zo effectief mogelijk moet zijn.

Werklast 2026 per partij: 3-4 bijeenkomsten incl. voorbereiding ongeveer 16-20 uur.

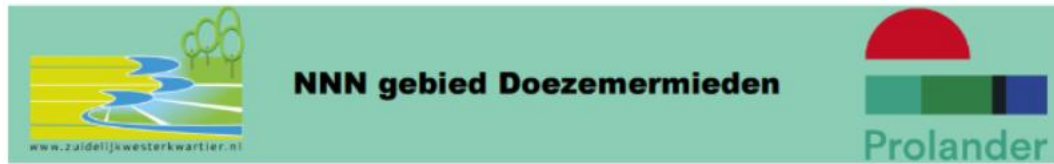
Deelnemers cluster WF

WF, gemeente, provincie, Boerennatuur, LTO, SBB, Prolander (o.a. Grondzaken), Waterbedrijf Groningen

Deelnemers cluster NZV

NZV, gemeente, provincie, Boer en natuur, LTO, SBB, Prolander (o.a. Grondzaken), Waterbedrijf Groningen, Stichting Het Groninger landschap.

Bijlage: Voorbeeld factsheet



Kenmerken

Oppervlakte begrenzing (ha) 191

Beleidsopgaven

Natuurdoelen
 Vochtig hooiland (N10.02)
 Zoete plas (in open petgaten) (N04.02)
 Moeras (N05.01)
 Veenmosrietland en moerasheide (N06.01)
 Hoog- en laagveenbos (N14.02)
 Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)
 Elzensingels (L01.03)

KRW
 Herstel landschappelijke kernkwaliteiten
 Deltaprogramma zoet water
 NBW
 Geen KRW opgave binnen gebied
 Bijdragen leveren aan versterken
 Herinrichting draagt bij aan opgave
 Geen opgave

Partners:

Wetterskip Fryslân
 Staatsbosbeheer

Planning

	2025	2026	2027	2028	2029
Voorbereiding (onderzoeken + Vo)					
Uitwerking (Do + bestek)					
Uitvoering					

Beschikbaarheid gronden (27-03-2025)

	ha	%
Verworven	134	70,2%
Niet verworven	57	29,8%
Ingericht	2	1%

Onderzoek hydrologie

Plaatsen peilbuizen ja
 Peilwijziging ja
 Aanpassing watersysteem ja

**Onderzoeksvragen
(inrichtingsplan mei 2018)**

- Onderzoek naar de wijze waarop de afwatering van de woningen in het gebied, specifiek voor de Peebos, gewaarborgd blijft;
- Effecten van de voorgenomen hydrologische maatregelen op de omgeving onderzoeken en zo nodig mitigerende/compenserende maatregelen nemen;
- Onderzoek naar de wijze waarop de voeding van de Lauwers ten behoeve van het opzetten van het peil van het gedeelte van de Lauwers grenzend aan het plangebied kan worden gerealiseerd;
- Plaatsen van een aantal peilbuizen en peilschalen in het plangebied en omgeving om de huidige hydrologische situatie vast te leggen (0-meting startend ruim voor uitvoering) en veranderingen daarin onder invloed van de ingrepen in beeld brengen gedurende een periode van enkele jaren na uitvoering;
- De boezemwateren in het plangebied zijn deels voorzien van kades om inundatie te voorkomen. Onderzocht moet worden of de functie boezemwater in het natuurgebied gehandhaafd moet worden. Als dat niet het geval is, dan zouden de kaden verwijderd kunnen worden. Aandachtspunt daarbij is tevens de betekenis van de boezemwateren voor afwatering van de bebouwing in het gebied (o.a. Peebos, waterschapsloot aan de noordkant van het gebied);
- Onderzoek naar de historische verkavelingsstructuur en oorspronkelijke reliëf van de landbouwpercelen, met name in de Doezumermieden, in combinatie met onderzoek naar de huidige bodemgesteldheid door middel van boringen en bodemanalyses om inzicht te verkrijgen tot welke diepte het bodemprofiel verstoord is en de mate waarin het veen veraard. Op basis van dit onderzoek bepalen op welke wijze deze percelen het beste ingericht kunnen worden om de gewenste natuurwaarden te ontwikkelen en tevens het historische cultuurlandschap, inclusief het reliëf binnen percelen, weer in de oude staat terug te brengen;
- Beschouwing van de huidige recreatieve voorzieningen in het Zuidelijk Westerkwartier en onderzoek naar de mogelijkheden om deze te verbeteren of uit te breiden.

Aandachtspunten

- Om de Polder de Kaleweg en Doezumermieden te vernatten zal het peil in de Lauwers opgezet worden. Onderzocht moet worden hoeveel deze peilstijging moet bedragen en hoe deze gerealiseerd kan worden. Terwisscha van Scheltinga & Rus (2010) zijn in hun analyse uitgegaan van opzet van het peil met zo'n 30 cm opgezet worden (Terwisscha van Scheltinga & Rus, 2010) op te kunnen zetten.
- Daarnaast zijn de nodige interne aanpassingen aan de waterhuishouding noodzakelijk. Op basis van de doorgerekende scenario's in het hydrologisch onderzoek (Terwisscha van Scheltinga & Rus, 2010) moet daarbij worden gedacht aan het verondiepen van sloten in de lage delen van de Doezumermieden en Polder de Kaleweg tot maximaal 50 cm onder maaiveld; De watergang aan de noordoostzijde van de Doezumermieden, op de huidige scheiding tussen natuur en landbouw, snijdt diep in de ondergrond in. Een mogelijkheid is om deze watergang te verplaatsen naar de buitengrens van het NNN-gebied; de huidige watergang kan dan worden verondiept.

Wie en wat is nodig

Grondverwerving
MGO (planvormer)
Hydroloog
(Aquatisch) ecoloog
Landschapsontwerper
Omgevingsmanager
GIS medewerker